

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра плодоовочівництва та виноградарства**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н факультету суспільних наук
Остапець Ю.О./
« 01 » _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕДАГОГІЧНО-ПОЛОВОЇ ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітня програма	Початкова освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма з педагогічно-польової практики для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **013 Початкова освіта** освітньої програми **Початкова освіта**.

Розробники: Симочко В.В., доцент, к.б.н., завідувач кафедри плодовоовочівництва і виноградарства

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *плодовоовочівництва і виноградарства*

протокол № 10 від «29» червня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ Симочко В.В.

Схвалено методичною комісією біологічного факультету

протокол № 6 від «29» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Гамор А.Ф.

© Симочко В.В., 2021р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів	Семестр:	
Тривалість у тижнях: 2 (денна форма); 2 (заочна форма).	2	2
	Лекції:	
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Індивідуальна робота	
	30	30
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	60	60

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення компоненти «Педагогічно-польова практика» формування та розвиток професійної компетентності бакалаврів на базі раніше отриманих компетенцій з природознавства у реаліях початкової освіти, удосконалення практичної підготовки до освітньої діяльності у початковій школі, яка надасть можливість учителю викладати природознавство на сучасному рівні, проводити цікаву й змістовну позакласну роботу, а також виховувати в дітей любов до природи, готувати їх до практичної природоохоронної роботи.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної компоненти сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК-4. Здатність працювати в команді.
- ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.
- СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.
- СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.
- СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.
- СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.
- СК-13. Здатність працювати в полікультурному середовищі.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної компоненти «Педагогічно-польова практика» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 7. Сучасні інформаційні технології.
- ОК 8. Вступ до спеціальності.
- ОК 13. Основи природознавства.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Педагогічно-польова практика», вивчення навчальної компоненти повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.	ПРН 6
Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.	ПРН 7
Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.	ПРН 8
Використовувати в освітній практиці різні прийоми формування, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН 10
Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.	ПРН 13
Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.	ПРН 14
Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм девіантної поведінки, дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.	ПРН 15
Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.	ПРН 16
Ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Педагогічно-польова практика»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти формулювати проблему, яка розглядається;	ПРН 6
Вміти відбирати попередні знання, які необхідні для планування і виконання спостереження та інтерпретації його результатів	ПРН 6, ПРН 7, ПРН 10, ПРН 16
Пояснювати найважливіші процеси у географічній оболонці Землі та взаємозв'язки між природними компонентами ландшафту.	ПРН 6
Здійснювати порівняльну характеристику планет Сонячної системи.	ПРН 6
Визначати місцевий, поясний час, пояснювати наслідки річного, добового рухів Землі.	ПРН 6
Порівнювати природні зони (на основі використання карт природних зон).	ПРН 6
Пояснювати причини різноманітності природних зон України та виявляти ознаки пристосування рослин і тварин кожної природної зон до умов існування.	ПРН 6
Володіти способами діяльності та моделями поведінки, які відповідають європейським та вітчизняним нормативно-правовим засадам, враховують інтересам та потребам громадян, передбачають повагу та взаєморозуміння між людьми.	ПРН 13 ПРН 14
Оволодіти навичками облаштування шкільного географічного майданчика, метою якого є виявлення зв'язків і закономірностей на основі фактичних даних, явищ і процесів, які відбуваються в природі і фіксуються самими учнями.	ПРН 6 ПРН 7 ПРН 8
Опанувати практичні навички облаштування куточка живої природи у початковій школі з метою формування первинних навичок спостережень молодших школярів за живими об'єктами в урочній та позаурочній роботі з природознавства.	ПРН 6 ПРН 7 ПРН 8
Орієнтуватися в рівнях організації живого, взаємовідносинах між живими організмами та факторами неживої природи.	ПРН 6
Опанувати практичні навички з облаштування навчально-дослідної ділянки у школі з метою поглиблення та розширення знань молодших школярів про рослини та закономірності їх вирощування для потреб людства.	ПРН 6 ПРН 7 ПРН 8
Робити порівняльну характеристику біологічних об'єктів.	ПРН 6
Користуватися визначниками тварин, рослин.	ПРН 6
Виготовляти необхідний наочний дидактичний матеріал.	ПРН 6
Працювати з лупою, мікроскопом, гербаріями, колекціями рослин, фіксованими об'єктами тварин, виготовляти найпростіші мікропрепарати.	ПРН 6
У природному середовищі розпізнавати основних представників вивчених відділів (класів) рослин, тварин.	ПРН 6
Робити морфолого-біологічний опис рослин, тварин.	ПРН 6
Вміти на практиці розпізнавати різні види небезпек та уникати їх впливу для збереження життя і здоров'я учнів початкової школи; опанувати навички надання домедичної допомоги.	ПРН 8, ПРН 13 ПРН 15
Володіти етичними нормами, забезпечити повагу до гідності, прав і свобод людини. Сповідувати ідеї полікультурності, запобігати різним проявам дискримінації та насильства у закладі освіти.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: диференційований залік та поточний контроль виконання окремих видів робіт, які заплановані упродовж педагогічно-польової практики з природознавства.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється на основі оцінки стану ведення щоденника практики, активності та якості виконання практичних завдань за тематиками під час польових екскурсій та відвідування природничих підрозділів освітніх установ студентами, якості виконання індивідуальних завдань, підготовці рефератів та публічних виступах за їх темами, активності в обговоренні проблем, які піднімалися студентами-колегами у реферативних роботах, рівня розкриття виконаних завдань практики у кінцевих звітах.

Форми контролю. Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка підсумкового контролю визначається як сума балів за окремі види роботи. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в залікову відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 35) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він доопрацьовує звітну документацію або проходить практику повторно. Максимальна оцінка на заліку – 100 балів.

Форма підсумкового семестрового контролю: диференційований залік (усно).

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість	Максимальна кількість балів	Сумарна кількість балів
Якість виконання та оформлення практичних завдань протягом польових екскурсій	5	5	25
Якість виконання та оформлення практичних завдань протягом відвідування природничих підрозділів освітніх установ з метою розкриття повноти використання їх у навчальному та виховному процесі учнів початкової школи.	5	5	25
Якість та повнота ведення щоденника з практики	1	10	10
Якість та повнота викладу індивідуального завдання	1	20	20
Кінцевий звіт за практику	1	20	20
Разом			100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Практична навчально-наукова діяльність під час польових екскурсій

Складання короткої характеристики природних умов місцевості, де відбувалася практика. Орієнтування на місцевості. Орієнтування за Сонцем. Орієнтування за місцевими ознаками. Орієнтування за компасом. Прокладання маршруту за азимутом. Окомірне вимірювання відстаней.

Організація та здійснення в польових умовах візуальних спостережень за погодою з використанням метеорологічних приладів. Визначення температури повітря і ґрунту, атмосферного тиску, відносної вологості повітря, кількості опадів, напрямку і сили вітру, рівня освітленості території; спостереження за висотою сонця, прозорості атмосфери, рівня хмарності та видів хмар. Ведення календаря природи.

Характеристика прісних водойм на прикладі р. Уж. Загальне ознайомлення з річкою, її басейн та впадання в іншу річку. Способи (види) живлення річки (ґрунтове, дощове, снігове, озерне, болотне). Довжина та характеристика зміни напрямку річки. Визначення стадії режиму річки під час екскурсії, що проводиться, і в інший час (її ширина, швидкість течії, температура води, прозорість тощо), характеру русла річки та берегів у місці дослідження.

Організація та здійснення досліджень ґрунтового покриву території. Визначення типів ґрунтів за гранулометричним складом, механічного складу ґрунту в польових умовах.

Опанування навичок фітоценологічних досліджень в польових умовах. Збір рослин. Виготовлення гербарію. Геоботанічні описи різних біоценозів. Визначення вікової структури популяцій на прикладі одного виду лісових порід в природних умовах.

Методи якісних та кількісних обліків тварин різних систематичних груп у природних умовах. Ознайомлення з видовим різноманіттям безхребетних та хребетних тварин різних біоценозів в регіоні.

Моніторинг біоценозів. Визначення можливих взаємовідносин між живими організмами у природних умовах. Встановлення трофічних ланцюгів біоценозів у польових умовах. Оцінка сталості біоценозів за густрою трофічної сітки.

Організаційно-педагогічна діяльність на базі природничих підрозділів освітніх установ

Опанування основних засад організації позаурочного природничо-екологічного виховання учнів початкових класів на прикладі функціонування Закарпатського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Ознайомлення з різноманіттям рослинного світу та особливостями догляду за рослинами на прикладі функціонування ботанічного саду. Вивчення різних видів ландшафтів. біогеографічного різноманіття флори материків. Знайомство з раритетними, реліктовими та рідкісними рослинами, тропічними, субтропічними видами рослин, які вегетують в умовах закритого ґрунту (оранжереях, теплицях тощо), з особливостями облаштування регульованих умов для їх розвитку у помірних широтах, основними селекційного процесу, методології отримання посівного та посадкового матеріалу рослин.

Ознайомлення з різноманіттям тваринного світу, основними аспектами пристосування тварин до життя в різних біогеоценозах, принципами зоогеографічного районування світу на базі зоологічного музею, рідкісними, реліктовими, зникаючими видами тварин різних регіонів, які потребують охорони з метою формування в учнів еколого-світоглядного мислення та любові до природи.

Ознайомлення з небезпечними для життя людини видами рослин, грибів, тварин, можливостями їх ідентифікації в природних умовах та оволодіння навичками надання першої медичної допомоги при контакті з ними.

Облаштування шкільного географічного майданчика, метою якого є виявлення зв'язків і закономірностей на основі фактичних даних, явищ і процесів, які відбуваються в природі і фіксуються самими учнями.

Облаштування куточка живої природи у початковій школі з метою формування первинних навичок спостережень молодших школярів за живими об'єктами в урочній та позаурочній роботі з природознавства.

Облаштування навчально-дослідної ділянки у школі з метою поглиблення та розширення знань молодших школярів про рослини та закономірності їх вирощування для потреб людства.

6.2. Бази педагогічно-польової практики

Базами педагогічно-польової практики є біологічний факультет, ботанічний сад, зоологічний музей ДВНЗ «Ужгородський національний університет» та Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді.

6.3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Практична навчально-наукова діяльність під час польових екскурсій	45			15	30	
Організаційно-педагогічна діяльність на базі природничих підрозділів освітніх установ	45			15	30	
Разом	90			30	60	

6.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням студента з педагогічно-польової практики є реферативно-аналітичний опис запропонованого адміністративного району, в якому повинні бути розкриті наступні питання:

1. Фізико-географічна характеристика району;
2. Погодно-кліматичні умови регіону.
3. Флористичне та фауністичне різноманіття району досліджень.
4. Інфраструктура регіону та розвиток аграрного сектору економіки.
5. Визначні природні та антропогенні пам'ятки, території природно-заповідного фонду, придатні для розвитку рекреації.
6. Висновок про унікальність та привабливість району та перспективи використання його потенціалу для еколого-економічного, культурно-соціального розвитку суспільства.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Обладнання: Мікроскопи, тимчасові та постійні мікропрепарати. Гербарії. Колекції демонстраційного матеріалу тварин. Програмне забезпечення: Прилади для вимірювання метеофакторів атмосфери та ґрунту. Атласи. Контурні карти. Офісний пакет програм Microsoft Word.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Багров М.В. та ін. Землезнавство: підруч. / М.В. Багров, В.О. Боков, І.Г. Черваньов; за ред. П.Г.Шищенка. - К.: Либідь, 2000. - 464 с.
2. Біологія: навч. посіб. / А.О.Слюсарев, О.В.Самсонов, В.М.Мухін; за ред. В.О. Мотузного. - К.: Вища шк., 1997.
3. Волошин І.І. Загальне землезнавство: навч. посіб./ І.І.Волошин.-Ніжин: Видавництво Ніжинського педагогічного університету імені М.Гоголя,2002.-'294с.
4. Ковальчук Г.В. Зоологія з основами екології /Г.В.Ковальчук.-К.: Університетська книга, 2007. -615 с.
5. Мазурмович Б. М, Коваль В. П. Практикум із зоології безхребетних. - К: В.шк, 1977.-388 с.
6. Мольчан Я.О. Загальне землезнавство: навч. посіб.
7. Нечитайло В.А. Ботаніка. Вищі рослини /В.А. Нечитайло, Л.Ф.Кучерява. - К.: Фітоцентр, 1997. - 272 с.
8. Олійник Я.Г. Загальне землезнавство: підруч. / Я.Г.Олійник, Р.Л.Федорищак, П.Т. Шищенко. - К.: Знання-Прес, 2008. - 342 с.
9. Рыков Н. А. Зоология с основами экологии животных. - М: Просвещение, 1981.-564 с.
10. П.Стеблянка М.І. Ботаніка /М.І.Стеблянка, К.Д.Гончарова, Н.Г.Закорко. - К.: Вища школа, 1995. - 345 с.
11. Федорищак Р.П. Загальне землезнавство: навч. посіб. /Р.Л.Федорищак.- К.: Вища школа, 1995. - 223 с.

Допоміжна література

1. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології / М.Д. Гродзинський.-К.: Знання, 1993 .- 224с.
2. Заставний Ф.Д. Фізична географія України / Ф.Д.Заставний.-К.:Форум,2001.-239с.
3. Квасниця І.Ю. Історико-природничі нариси з краєзнавства / І.Ю. Квасниця. - Львів, 1994. - 156 с.
4. Чорний І.Б. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства: Навч. посіб. - К.: Вища школа, 1995. - 240с.
5. Пічугін Б.В. Шкільний визначник мінералів і гірських порід /Б.В.Пічугін, Ю.І.Феданко. -К.: Радянська школа, 1982. - 382 с.
6. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів / Б.Д. Панасенко. – Навчальний посібник. В 2 ч. — Вінниця: ГПАНІС, 2001. — 410 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <https://meteo.gov.ua/ua>.
2. <https://geography.ed-era.com/>
3. <https://biology.ed-era.com/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)